

Izšla vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniski prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4994

LETO—YEAR XXXV.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PETEK, 20. AVGUSTA (AUGUST 20), 1943

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 163

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918

BOJNE LADJE IN LETALA NAPADAJO ITALIJO

Ameriške bojne ladje bombardirajo italijansko obrežje

RUSI OBNOVILI OFENZIVO OB DONCU

London, 19. avg.—Napad na italijansko celino je že v teku z morja in iz zraka. Najnovejša vest iz Alžirja in Sicilije pripoveduje o velikih pripravah za napad ameriške in angleške armade na italijansko obrežje, medtem pa zavezniške bojne ladje obstreljujejo italijanska pristanišča in bombniki iz zraka razdevajo vojaške objekte na suhem. V načrtu so novi letalski napadi na Neapel in Rim—veliko večji in hušji kot vsi prejšnji, kajti Rim danes služi nemški armadi za prevoz z juga Italije na sever.

Zavezniški stan v Afriki, 19. avg.—Ameriške bojne ladje so danes začele bombardirati mesta na južnem obrežju italijanske celine. Granate so kmalu povzročile silne eksplozije v teh mestih, posebno v Tauru in Palmiju.

Zavezniška letalska sila pa ne preneha napada z bombami železniška križišča, mostove in postaje po vsej južni Italiji do Neapla. Nemške čete, ki so ušle iz Sicilije, so zaradi tega zadržane in v največjih stiskah.

Italijanske in nemške posadke izpraznile Reggio Calabria, San Giovanni in druga mesta na obrežju ob sicilijski ožini, ki so danes tarča granat iz zavezniških topov v Siciliji.

Moskva, 19. avg.—Sovjetske armade so danes obnovile ofenzivo ob Doncu, 18 milj južno od Harkova in okupirale nemško obrambno črto na desnem bregu reke Donca. Rusi so ponovno začeli prodirati na tej fronti potem, ko so zlomili srdite nemške protinapade v polkrogu okoli Harkova, ki so jih zadržali več dni. Pri tem prodiranju so ruske čete prekorale reko Vorsklo, ki se izteka v Dnjeper, zasledile Opošnajo in dosegle točko, ki se nahaja 21 milj severno od velike nemške baze Poltave v Ukrajini.

Ruska ofenziva južno od Harkova je zajela Zmijev in stishila obroč okrog Harkova. Samo deset milj še loči Ruse od železnice Harkov-Lazovaja, katera je še edini izhod za Nemce iz obleganega Harkova; vse druge železniške proge, ki vodijo iz Harkova na zapad, so že v ruskih rokah. Več kot 50 vasi je včeraj padlo Rusom v roke, ko so prodrli dalje štiri do pet milj severno od Harkova v smeri proti Poltavi.

V okolici Brianska so Rusi včeraj napredovali nadaljnjih šest milj in osvojili 40 vasi. V okolici Spas Demenska, 80 milj severno od Brianska, so ruske čete izvršile uspešen napad in zasedle cel sektor. Tisoč Nemcev je bilo ubitih in deset nemških tankov je bilo uničenih ter šest topov zaplenjenih.

(Poročilo iz Stockholma se glasi, da so Nemci vrgli svezno armado 100,000 mož na bojišče pri Harkovu, da preprečijo izgubo tega mesta in Poltave.)

Letalo padlo na hišo; trije otroci mrtvi

San Diego, Calif., 19. avg.—Dve vojaški letali sta včeraj trčeli v zraku in eno je v plamenu padlo na neko stanovanjsko hišo v Linda Visti v tujakšnji okolici. Trije otroci, ki so bili v hiši, so bili ubiti.

Farmski dohodki znatno višji

Department objavil zadevno poročilo

Washington, D. C.—Poljedelski department je pred par dnevi objavil poročilo, ki kaže, da so ameriški farmarji deležni največje "prosperitete" v zadnjih 30 letih. Dalje ugotavlja poročilo, da farmarji in industrijski delavci predstavljajo dva uprežena konja, ki skupno napredujejo ali nazadujeta.

Isto poročilo pravi, da sedaj farmarji "poplavlajo" banke s svojimi prihranki, kupujejo več obleke, plačujejo dolgeve in opremljajo svoje domove z banjami, z vodovodnimi napravami, z novimi pečmi in z drugimi potrebščinami, katere so dolgo smatrali za luksurije po farmskih okrožjih.

Lani so skupni farmski dohodki znašali čez 18 bilijonov dolarjev, kar je nad dva bilijona več kot leta 1918. Letošnji dohodki bodo vsekakor do tri bilijone višji.

V boljši pregled farmskih dohodkov z onimi, ki jih prejema industrijski delavec, je department izdelal posebno tabelo, ki nazorno prikazuje vzporedne dohodke obeh skupin ameriških meznih delavcev. Ta krije dobo zadnjih 30 let in vsa ta leta, pravi poročilo, so se dohodki obojih dvigali in padali brezmalena enakomerno. Leta 1919 so dohodki obeh grup padli hkrati, medtem ko so se od leta 1920 vzporedno dvigali, nato pa spet padali v času depresije, sedanja vojna pa je dohodeke obeh vzporedno spet dvignila.

Iz tega sledi, da kadar delavci primeroma dobro zaslužijo, si lahko privoščijo več farmskih pridelkov; kadar delavske mezd padejo, občutijo posledice tudi farmarji.

Sodnik nastopil proti rudarjem

Zaslišanje se vrši 1. sept. v Pittsburghu

Pittsburgh, Pa., 18. avg.—Federalni sodnik F. P. Schoonmaker je zavrgel predlog, da se obtožba proti 30 rudarjem umakne. Ti so bili obtoženi, da so stavkali potem, ko je stopil v veljavo Smith-Connallyjev protistavkovni zakon.

To pomeni, da se bodo morali prizadeti rudarji, člani UMWA, zagovarjati pred sodiščem dne 1. sept. Sodnik se je ravnal po stališču, ki so ga zavzeli vladni zagovorniki, kateri so bili proti umaknitvi obtožbe.

Harry A. Estep, bivši kongresnik in zagovornik rudarjev, je dejal, da se rudarjev ne more obtožiti po zakonu, katerega on smatra za neustavnega, kajti predsednik ni mogel postavim predno je stopil zakon v veljavo.

Farmski pridelki obeta izredno dobro letino

Chicago, 19. avg.—Zvezni poročevalski odbor, ki se bavi s statistiko pridelkov, je izjavil, da izgledi za letošnje farmske pridelke so izredno dobri in s tem pobli lažne preroke, ki sejejo propagando o pomanjkanju prehrane. Odbor je napovedal, da bo letošnji pridelek drugi največji v zadnjih desetih letih.

Nov udarec na Japonce na Pacifiku

42 letal uničenih, trije rušilci zadeti

Zavezniški stan v Avstraliji, 19. avg.—Japonska letalska katastrofa v Wewaku na Novi Gvineji je bila včeraj korenito dovršena, ko so se zavezniški letalci povrnili tja in uničili 28 japonskih letal izmed tridesetih v zraku ter razbili 14 letal na tleh, skupaj 42. Od 225 japonskih letal v Wewaku jih je torej ostalo samo še deset. Pri teh operacijah so ameriški in avstralski zavezniški izgubili le šest svojih letal.

V istem času je bila pomorska bitka v zalivu Velle pri otoku Velli Lavelli, centralni Solomoni, katera je trajala pol ure. Naši letalci so zavohali japonski konvoj štirih rušilcev in manjšega števila brodov z moštvo in opremo, nakar so brž obvestili glavni stan in kmalu so naše bojne ladje, krite z letalstvom, dosele na lice mesta. Trije japonski rušilci so bili zadeti in eden je najbrže odšel na dno, drugi pa je bil težko poškodovan; večina transportnih brodov je bila potopljenih.

Apel za pobotan mir iz Berlina!

Razporeženje Nemcev na nizkem

New York.—Radio Berlin je 17. t. m. odprto apeliral za pobotan mir rekoč, da bo "nemško ljudstvo z veseljem odstavilo nekatere svoje voditelje, kadar bo vojna končana..."

Govornik, ki je rekel, da se imenuje Bill, je govoril, da obstoji možnost, da je nemško ljudstvo po tolikih žrtvah in izgubah v zadnjih mesecih pripravljeno za pošten in pravičen mir, ki se lahko doseže s pogajanjem, ne bo pa sprejelo brez-pogojne kapitulacije.

Železničarji dosegli mezdni sporazum

Washington, D. C., 19. avg.—Predstavnik 15 unij železničarskih delavcev so pred par dnevi uspeli v tem, da so železniške družbe pristale na zvišanje mezd več ko milijon delavcem na vlakih. Sedaj je odvisno od vladnega vojnega odbora, dali potrdi sporazum med železničarji in družbami. Upanje postoji, da bo sporazum odobren.

Mornariški department hvali unijake delavce

Washington, D. C.—Mornariški department je dal javno priznanje unijakim delavcem, ki grade ladje. Teh so zgradili že toliko, da se je vojna sreča zasukala v prid zaveznikom.

Kitajci ubili čez sto Japoncev v Čungianu

Čungking, Kitajska, 19. avg.—Kitajske čete so ubile več kot sto Japoncev, med njimi poveljnika bataljona, pri napadu na utrjene postojanke v okrožju Čungšan, provinca Kwantung.

Bombe porušile La Scalo v Milanu

London, 19. avg.—Radio Rim je včeraj poročal, da je svetovno znano operno gledališče La Scala v Milanu v razvalinah. Porušile so ga zavezniške bombe.

Nacisti umaknejo sedem divizij iz Finske

New York, 19. avg.—Londonski radio citira poročilo iz Stockholma, da Nemčija umakne sedem divizij svoje armade iz Finske, ker potrebuje te divizije drugje.

RAZGLAS STROGE VOJNE ODREDBE ZA INDUSTRIJE

Roosevelt ojačil vojni delavski odbor

UNIJE IN DELODAJALCI PRIZADETI

Washington, D. C., 19. avg.—Predsednik Roosevelt je danes pooblastil Freda W. Vinsona, direktorja gospodarske stabilizacije, naj pokliče v armado vsakega delavca, ki bi se protivil odredbam vojnega delavskega odbora. Ista odredba velja za unije kakor tudi za delodajalce. Unijam, ki se ne bodo ravnale po teh odredbah, se odvzame pravica pobiranja asessment, delodajalci pa izgube vladne kontrakte ter izjemne pravice za nabavo materiala.

S tem korakom je predsednik Roosevelt ojačil moč delavskega vojnega odbora (WLB), v čijega področju je še sedaj neizravna ni spor rudarstva unije. Možnost postoji, da bo delavski vojni odbor takoj pritisnil na rudarsko unijo za rešitev spora, ako tega ne stori, pa ji morda odreče pravico pobiranja unijske članarine.

Dalje postoji možnost, da se s to odredbo prišli uporniki korporacija U. S. Gypsum v izravnavo njenega spora. Tej korporaciji načeljuje znani Sewell Avery, ki je ključoval vojnemu odboru v znanem sporu z družbo Montgomery Ward. On je odklonil, da bi se ravnal po odloku odbora, ki je odredil, da se v unijski kontrakt vključi klavzula unijske članarine.

Predsednik Roosevelt je svojo odredbo orisal v treh glavnih točkah. Kadar delodajalec odkloni odborovo odreditev, ima vlada pravico, da prevzame njegovo podjetje in ga obratuje; kadar se pa protivijo posamezniki, tedaj pa ima naborni odbor pravico, da dotične potisne v armado ali pa jim načelnik komisije za delo določi njihov prostor v industriji.

Nova predsednikova odreditev jasno pove, da se bo izvajala v vseh slučajih. Geslo te odredbe je: "Na delo ali pa v armado."

Predsednik je hkrati naslovil pismo tudi Williamu H. Davisu, načelniku vojnega delavskega odbora, v katerem ga obvešča o novih ukrepih. Predsednik poudarja, da novo odredbo narekuje vojne potrebe.

Velike sovražnikove izgube v Siciliji

Osišče: 200,000 mož, zavezniški: 25,000

Zavezniški stan v Afriki, 19. avg.—Izgube osišča v Siciliji znašajo po tujakšnjem uradnem poročilu od 10. julija do 10. avgusta 167,000 ubitih, ranjenih in ujetih. V zadnjih osmih dneh kampanje pa so po neuradnem domnevanju te izgube prav gotovo narasle na 200,000.

General Eisenhower poroča, da so zavezniški izgubili v Siciliji okrog 25,000 mož ubitih, ranjenih in ujetih. Izgube osišča so torej osemkrat večje, kakor zavezniške.

V Siciliji je bilo 75,000 Nemcev in od teh je bilo 7000 ujetih, okrog 24,000 pa ubitih ali ranjenih; ostale izgube imajo Italijani.

Dalje je osišče izgubilo v Siciliji 1691 letal, 260 tankov in 502 topov. Zavezniški so ves čas kampanje tamkaj izgubili 274 letal.

Domače vesti

Obiski in pozdravi

Chicago.—Frank Zordani in Josephine Kosanič, Davis, W. Va., ter Mary Mali, Amherst, Wis., so 18. t. m. obiskali gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Seja eksekutive SANS

Chicago.—Eksekutiva Slovenskega ameriškega narodnega sveta ima sejo jutri (sobota) v hotelu Shermanu v Chicagu.

Izumljiv slovenski inženir

St. Louis, Mo.—Karl Žvanut, kemijski inženir pri Western Cedrich Co., je iznašel nov proces izdelovanja smodnika. Njegova iznajdba je že patentirana in družba jo bo kmalu uporabljala. Žvanut je član društva 107 SNPJ. Čestitke!

Iz Pennsylvanije

Bessemer, Pa.—Pred nekaj dnevi je tukaj umrla Josephine Ivanič, stara 65 let in rojena v Zaluki pri Kastavu, Istria, po domače Cepinkina. V Ameriki je bila 30 let in zapuška moža. Bila je članica društva 97 SNPJ in pokopana je bila civilno na jugoslovanskem pokopališču v Bessemerju.

Vprašanje novih davkov v ospredju

Kako dobiti vir davkov

Washington, D. C., 19. avg.—Visoki vladni uradniki so si danes prizadevali par ur, da bi dosegli sporazum o vprašanju, kako bi se mogla dobiti dodatna vsota milijarde dolarjev na mesec z novimi davki, ne da bi se s tem zmanjšala vojna produkcija, a niso prišli do nobenega zaključka.

Zakladniški tajnik Morgenthau je dejal, da še vztraja pri svojem načrtu, ki zahteva 12 milijard dolarjev v novih davkih. Glavno prizadevanje je v tem, da se dobi zadostna vsota, paziti pa je treba, da vojna produkcija ne nazaduje, obenem pa se mora vzeti v obzir možnost inflacije.

Iz zanesljivih virov prihaja vest, da zakladniški tajnik skuša obdavičiti posamezne davkoplačevalce, kar bi prineslo tri četrtine celotnega proračuna. Davki se bi dobili na sledeči način: \$8,700,000,000 od posameznikov, \$1,000,000,000 od korporacij in \$2,100,000,000 od prodajne davke.

Dvanajst milijard novih davkov bi dvignilo skupne zvezne davke na približno 50 milijard, ali malo več kot tretjino možnih narodnih dohodkov.

James F. Byrns, direktor vojne mobilizacije, je svetoval, da se uvede prisilni hranilni sistem, ki bi prinesel do 20 milijard dolarjev.

Politična akcija delavskih unij v razmahu

Chicago.—Politična akcija, ki sta jo podvezli organizaciji CIO in AFL, dobro napreduje po vseh državah. To pričajo poročila, ki prihajajo iz raznih držav od unijskih zastopnikov. Poseben odbor za kongresno akcijo, ki ga je ustanovil CIO, je neoprestano na delu, da zainteresira svoje člane v to akcijo, katere cilj je, da pridejo v bodoči kongres progresivci in da vplivajo na sedanji kongres v prid socialne zakonodaje.

Mehiški kandidat se ustrelil radi poraza

Mexico City, 18. avg.—Jorge Nixueiro, star 33 let in kandidat za kongresnika Revolucionarne stranke (P. R. M.), se je danes v kongresni zbornici ustrelil potem, ko je izvedel, da je bil pri volitvah poražen.

"PRIPRAVITE SE!" KLIC ZAVEZNIKOV

Badoglio, Orlando objokujeta Sicilijo

Radiogovor iz Rima razočaral Italijane

London, 19. avg.—Radio Rim je včeraj naznanil, da bo zvečer govoril maršal Badoglio in njegov govor bo važen. V Genovii so bile v teki delavske demonstracije za mir, ko pa so demonstrantje slišali naznanilo, so odšli domov v upanju, da bo Badoglio poročal, da je vojna za Italijo končana.

Italijani pa so bili bridko razočarani. Badoglijev govor je bil v celoti naslovljen na ljudstvo Sicilije. Maršal je lamentiral nad usodo Sicilijancev, ki so izgubili "zlato svobodo" in tolažil jih je, da bo mati Italija skrbela, da bodo čim prej "rešeni iz sužnosti anglosaškega imperializma..." Ko je končal, se je za njim oglašil stari Emanuele Orlando, star 83 let, ki je bil predsednik italijanske vlade za časa versajske mirovne konference in ki je takrat zastopal Italijo na konferenci. Tudi on je silno jamral nad izgubo Sicilije—in to je bilo vse, kar so Italijani slišali.

Vatikan na delu med diplomati v Kanadi

Eden prisel po zraku v Quebec

Quebec, Kanada, 19. avg.—Anthony Eden, angleški zunanji minister, je včeraj prisel v letalom na konferenco v Kanadi. Z njim vred sta prišla dva angleška diplomata. Ameriški državni tajnik Hull se pričakuje tukaj še te dni.

Kaj se godi na konferenci, ni uradno še ničesar sporočenega. Neuradnih poročil in govorice kajpada kar mrgoli. Ena teh govoric je, da je Eden prinesel s seboj neke predloge iz vaticanjskih virov, ki se tičejo olajšave v okupaciji Italije po ameriških, angleških in kanadskih četah. Vatikan, ki posreduje med Badoglijevo vlado in zavezniki, menda želi, da zavezniški olajšajo nekatere okupacijske določbe, katere so že v moči v Siciliji.

Quebec je francoska katoliška provinca. Katoliški krogi imajo tukaj velik vpliv. To je jasno iz prisotnosti katoliških osebnosti v bližini konferenčnih prostorov. Tujakšnji katoliški list "L'Action" je izrazil veliko veselje, ker na konferenci ni—Stali—na in sovjetskimi zastopniki.

Časnikarski poročevalci, katerih je tukaj na bataljoni, vedo povedati, da bosta Roosevelt in Churchill ta teden končala vojaške zadeve. Prihodnji teden pridejo na vrsto politične zadeve, pred vsem priznanje francoskega odbora v Afriki.

Mussolini se baje nahaja na nekem otoku

Stockholm, 19. avg.—Tujakšnji list Dagbladet je prejel vest iz Berna, Švica, da se Benito Mussolini nahaja na otoku Ponzi, nedaleč od italijanskega brega med Rimom in Neaplem. Druga vest iz Švice se glasi, da je Roberto Farinacci, bivši tajnik fašistične stranke v Italiji, prišel v Nemčijo, kjer organizira fašistično armado iz italijanskih delavcev v Nemčiji.

Radio Alžir opozarja ljudstva Evrope, da je napad blizu

NACISTI PRČAKUJEJO NAPAD NA BALKAN

London, 19. avg.—Radio Alžir v severni Afriki, ki je pod kontrolo zaveznikov, je sinoči pozval zasužnjena ljudstva v Evropi, naj se pripravijo. Zavezniški napad je blizu. Govornik je rekel, da govori v imenu vrhovnega poveljstva zavezniških armad. Njegova poslanica se glasi:

"Sicilija je okupirana. Začenja se nova faza osvobodjenja okupiranih dežel. Seveda ne bomo povedali, kje pade prvi udarec, toda zasužnjena ljudstva naj se pripravijo povsod za sprejem naših oboroženih sil."

To je preliminarno opozorilo. Bodite pripravljeni! Vsakdo mora vedeti, kam se je treba obrniti za informacije in navodila v svojo korist; vsakdo mora vedeti, kako se je treba obnašati, da bo olajšana naloga naših armad, obenem pa oteženo vsako gibanje sovražnika. Pozivamo vas, da se pripravite v najkrajšem času. Ne dajte se premotiti od kogar koli, da bi se izdali prezgodaj in bi s tem dali sovražniku povod, da onemogoči vašo akcijo, kadar pride naš udarec."

Druga vest iz Afrike se glasi, da je ameriški general Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniških armad na Sredozemlju, obvestil predsednika Roosevelta in premierja Churchilla v Kanadi, da so zavezniške armade pripravljene za takojšnjo invazijo Indije.

Istanbul, Turčija, 19. avg.—Informacije iz Grčije se glase, da nemške čete na Balkanu odhajajo v Albanijo in grški otok Krf. Nacisti trdno pričakujejo, da bodo zavezniški po zasedbi južne Italije udarili čez Jadransko morje na Balkan. Otok Krf in obrežje Albanije sta najbližji točki v tarantaki ožini.

Dva nemška polka sta se nastanila v Valoni, Albanija in v Draču. Na Krfu je bilo doslej koncentracijsko taborišče za politične jetnike, katere so zdaj preselili na grško celino. Dalje poročajo, da nacija grade na Krfu podmorniško bazo, kamor je že prišlo več italijanskih podmornic. Nemci so privedli na Krf in albansko obrežje večje število Bolgarov, Francozov in Čehoslovakov, ki morajo opravljati prisilno delo.

Sovjeti ponovili zahtevo za novo fronto

Vojaški list očita nemarnost

Moskva, 19. avg.—Sovjetski vojaški list Rdeča zvezda piše o konferenci Roosevelta in Churchilla v Kanadi in pravi, da sta Anglija in Amerika zanemarili priložnost, katero jim je dala Sovjetska unija s svojo poletno ofenzivo. Udariti bi morali po Nemčiji z zapada in za ta udarec še ni prepozno.

"Le napad na Nemčijo z zapadne strani, dokler se brani na vzhodni fronti, lahko skrajša vojno in prinese zmago v čim hitrejšem času," piše ta list. "Nemci so bili prisiljeni na revizijo svojih strateških načrtov, odkar so bili poraženi v Kursku. Njihov načrt je, da z obrambnimi metodami zadrže svoj poraz in zavlečejo vojno čim dalj jim bo mogoče."

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (liven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Vreme, papir in drugo

Detroit.—Ko se pripravljam k pisanju teh vrstic, je v Detroitu bolj kiso vreme kot so skisane kumare. Pripravlja se na dež, ki ga je letos kot ga še ne pomnimo. Pa saj zemlja tukaj potrebuje dosti dežja, ker je skoro sam pesek, a ga je letos vendar preveč. Vedno se znova in znova izliva, tako da ponekod stoji mlake na njivah, kar seveda ne more koristiti zelenjavi. Posebno paradizniki nimajo radi preveč moče.

Ti bodo še dragi, ako jim vlada ne postavi stropa—namreč ceni. Ni še dolgo, ko so stali pol dolarja funt in še sedaj zanje zahtevajo 30 centov funt, dasi je že tukaj sezona paradiznikov. Zelinate glave so bile tudi zelo drage, na primer toliko debela kot glava enoletnega otroka je stala 35 centov. Sadej pa je tudi tako drago kot "žefran", kakor so rekli v starem kraju. Tudi temu bi morali postaviti strop. Letos je v Michiganu zelo malo sadja, ker ga je menda uničilo vreme spomladi.

Tako nas tepejo bogovi na vse načine. Zelo nas morajo ljubiti — saj verniki pravijo, da Bog tistega tepe, ki ga ljubi. To se sliši čudno, toda že mora biti res. Tudi mene tepe, odkar se spominjam. Menda me zelo ljubi. Sploh ljubi ves svet, ker tepe povsod, in to pravoverne kot krivoverne. Rimske katolike tepe prav tako pridno kot je pred par leti tepel Grke. Še celo svetemu mestu Rimu ne prizanaša več.

Ko so zavezniki pričeli metati bombe na Rim, mi pravi neki Italijan, da bo sveti oče protestiral proti temu. Vprašam ga, zakaj ni nobene besede bleknil tedaj, ko so šli Italijani nad Etiopce in potem nad Grke, Jugoslovane itd.? Zakaj ni stegnil takrat jezika, ko je soldatska terorizirala primorske Slovence? In čemu je molčal, ko so španski teroristi mučili lojaliste, katerih so še danes polne ječe?

Italijan mi odgovori, da papež ima veliko moč in še večji vpliv in da je katoliška stranka močna. Vprašam ga, da-li se je ta stranka tega šele sedaj zavedla, ko je pričela dobivati tisto, kar je sama delila stoletja in stoletja. Ako je papež pravičen možak, bi se moral poslužiti svoje moči povsod, kjer se godi krivica, ne samo takrat, ko gre za "večno mesto" in ko so sami Italijani v nevarnosti. Drugače se ni še nikoli oglašil, da bi protestiral proti krivicam. Če se tu pa tam v vojnem času oglasi, le pravi, da "molimo za mir," kakor da

je Bog poslal vojno in jo torej more edino le on ustaviti. Sam pa blagoslovi orožje, da bo bolj uspešno pobijalo nedolžne reveže, katere je po zahtevu "svete cerkve" ustvaril Bog in ima le on pravico do njih življenja.

Pravkar sem čitala o nacijskem zverinstvu, kako uporabljajo "dušegubko", kakor so Rusi krstili tisti peklenjski stroj. To je nekak tanku podoben trok, v katerega naciji spravijo do 80 ljudi, jih zaprejo in odprejo plin, ki prihaja od sežganega gasolina (carbon monoxide). Ta plin jih v desetih minutah vse zaduši v "dušegubkah". V ta trok nemški vojski naženejo otroke, žene in starčke, vse delazmožne Russe pa poberejo in jih deportirajo v nacijsko sužnost.

Kot pravi poročilo, so Rusi zajeli nekaj teh trokov s podatki vred, kakor tudi nekaj živih priči, katerim se je posrečil beg. Zakaj papež ne dvigne glasu proti temu zverinstvu? Ali namesto, da bi protestiral, še odobrava, da se Italijani tepejo na strani teh barbarov. Sploh pa je nemogoče reči, kdo je grši—fašisti ali nacisti.

Čitala sem tudi, da se je Mussolini potopil s podmornico, ko je skušal uiti iz Italije. Koliko je resnice na tej vesti, bomo izvedeli šele enkrat pozneje. Rečem pa, da je taka smrt prelahka za take vrste lopove.

Sedaj pa nekoliko odgovora sestrin dopisnikarici Emi Zekar iz White Valleyja, Pa.: Ona me je vprašala, če sem kdaj živel v Johnstownu, Pa. Ne, nikoli nisem tam živel, sploh mi je kraj nepoznan. Pa tudi moj mož ne zna delati ali prodajati oblek. On jih zna samo kupovati, nositi in trgati. Mleko pa zna piti in tudi na pečeno kokoš se razume, še več: kakšni tudi glavo odseka. Ker jaz nimam rada tega dela, ga torej on opravi namesto mene. Tam pa se njegovo znanje konča, kar se kokiši tiče.

Nekateri kraji v Penni so mi znani, na primer Broughton, kjer živi Anna Grobin, ki jo vprašujete, ako je doma iz tistega Prevorja, ki je sosednja faravašega Žusana. Da, ona je od tam doma, kakor sem tudi jaz. Jaz sem od tam odšla, ko mi je bilo sedem let.

Že večkrat me je kdo vprašal, odkod sem doma, češ, da me ne more spoznati po govoric. Seveda ne, ker sem jo spremeni la tolikokrat kolikorkrat sem se preselila. In to ni bilo malokrat. Saj še sama ne vem, kakšen dialekt govorim. Predno sem prišla v to deželo, sem govorila hrvaško. Ko sem prišla

Prisr iz Sicilije. Italijani proslavljajo padec Mussolinijevega režima in svobodo govora, ki so jo z zavezniško okupacijo dobili prvič po 21 letih. (Novelje vesti omenjajo, da je bila ta svoboda govora le kraška, kajti okupacijske oblasti so prepovedale vse politične aktivnosti.)

za par tednov domov predno sem odšla v obljubljeno deželo, skoraj nisem znala slovensko in vzelo me je nekaj časa, da sem se zopet privadila.

Katharina Kralnc.

Še o unijah in mentaliteti delavcev

Bellingham, Wash.—Ako brat Garden misli, da je rešitev delavskega vprašanja v tem, ako se mu primakne nekaj centov pri plači, potem je to dokaz, da je on—mlad, neglede na njegovo starost. Če bi bili zavezniki, ki se bore proti osišču, tako razdeljeni in imeli toliko različnega vodstva kot ga ima delavstvo, bi bila lahka stvar za—Hitlerja.

Tisto, kar delavstvo pridobi na plači, pridobi na svoj račun, kajti se tu produkti podražijo. In če se sem pa tam kaj izboljša v delavsko korist, res izgleda, da jim je unija priporočila. Kot sem že omenil, je strojna produkcija tako napredovala, da delodajalci prav nič ne škodi, če vrže delavcu kako kost. S tem ga samo omami, da ne rebelira. Mnogi tudi ne verjamejo v nobeno drugo organizacijo kot v unijo in se dalje ali za drugo ne brigajo.

Brat Garden pravi, da je neresna baš to, da oni "kikajo" čez unije, ki sami nočejo pripadati nobeni delavski organizaciji ali storiti koraka za ustanovitev res prave delavske ali socialistične stranke. Ne, jaz ne verjamem, da bo delavec kdaj dobil, kar mu gre za dostojno življenje, dokler bo tako razcepjenost med delavstvom, dokler bo toliko različnih frakcij. Zdej so tri glavne skupine, ako se UMWA pridruži ADF, bosta ostali še dve—še vedno ena preveč.

Kot jaz vidim, je rešitev samo v edinstvu—kot je baš zdaj med zavezniki. Ampak tudi tukaj na žalost ni edinstva. Vse se mi vidi tako, kot da so unije v službi lastnikov dobrin—lastnikov industrij in trgovine. Ampak čitatelje Prosvete prosim, naj ne mislijo, da sem jaz proti unijam, čeprav imam grenke izkušnje iz Wyominga in Montane. Stojim na stališču, če bi bile vse te unije v resnici za delavstvo, bi ne bile razdeljene. Nasprotno: bile bi tako trdno povezane skupaj, da bi izdelale en sam program—program socialne zaštite. To bi tudi takoj dobile, ako bi uporabile legalno orožje—generalno stavko.

Kaj je socialna zaštita, to menda vsakdo ve: dovolj plače, da se pošteno preživi, udobno stanovanje proti primerni odškodnini, prosti zdravniki z bolnišnicami in vso bolniško oskrbo vred in končno, kar je glavno, maksimalno obdavčenje profita. Iz tega davka na profite naj bi vlad plačevala tukaj navedene zahteve.

Vem, da mnogi delavci sploh ne vedo, kaj je generalna stavka in si jo predstavljajo kot nekaj kriminalnega, nekaj neameriškega. Jaz sem bil priča taki stavki leta 1907, ko je šlo za splošno tajno volilno pravico v bivši Avstriji. Kaj mislite, koliko časa je trajala? Ne vem gotovo, toda mislim, da samo pet minut. Ob določeni uri in minuti je vse delo prenehalo tam, kjer se je nahajalo: vlaki na

prograh, postrežki po hotelih in gostilnah in plinarah. Električne takrat še ni bilo. Ni treba poudarjati, da je prenehalo tudi vse delo po tovarnah in rovihi kot bi odrezali. Ministrski predsednik je takoj pristal na zahtevo — mislim, da je bil Beck, kajti v kratkem času so se trije menjali. Pristal je, ker je bila tista generalna stavka dovolj jasen dokaz, da mora prenehati. Splošna volilna pravica je bila dobljena v — petih minutah.

Ko sem pisal oni dopis, v katerem sem rekel, da so ameriške unije samo za omamljanje delavstva—tukaj pa dodam, da tudi za razcepitev—sem imel pred očmi kongres, ki je pogazil Rooseveltovo odredbo, da je \$25,000 dovolj čistih letnih dohodkov za vsako osebo. Ampak kongres je to odredbo odpravil, kakor tudi druge predsednikove ukrepe, ki so izveliki biznis iz blata in kolikor toliko postavili deželo v normalni tir po veliki depresiji.

V duhu sem gledal tudi pokojnega Toma Mooneyja v californijskem zaporu, ko sem pisal tisti dopis, na katerega je odgovoril brat Garden in napravil vtis, da sem proti organiziranemu in organiziranju delavcev v unijah. Yes, tudi pokojnega Debsa sem imel v mislih.

Koliko unijskih delavcev pa je, ki vedo kaj o socialdemokracijskem programu. Na drugi strani je pa malo delavcev, ki bi se ne hoteli pridružiti generalni stavki, kadar vedijo, za kaj gre. Ali taka vprašanja so vedno z dnevnega reda. Odobrena so le ona, ki pridejo iz glavnih uradov unij. To mi le potrjuje misel, da so unije pod diktaturo.

Če sreča delavca in ga vpraša, kako gre, bo odgovoril: "Dobro! Sem zadovoljen. Zaslužim toliko in toliko..." Govori mu o volitvah. Če boš govoril o predsedniških, te bo še poslušal, a ne vprašaj ga, kakšen program ima socialistična stranka, kajti slišal boš: "To hell with it!" Takšna je splošna slika mentalitete ameriškega delavca. "Money!"—s tem se vse prične in konča. Kljub temu bi pa šel čez drn in strn, tudi v generalno stavko, da reši tovariša. Ampak "trubel" je, on o tem ne ve in zato tudi neče debatirati. On ve samo to, da je v uniji in da je dobil "povišanje" plače. Da bo pa tisto povzročilo na drug način sam plačal, tako daleč se on ne spušča v politiko—"to hell with it!"

Njegovi gospodarji pa ne govorijo tak jezik. Oni se zelo brigajo za politiko, da pošljejo svoje zastopnike na merodajna mesta. Oni tudi vedo, s kom je treba skleniti prijateljstvo, da se očrtnijo—"rdečkarji". Rusija je naša zaveznica v vojni in Stalin je odpravil komunistično internacionalo. Kljub temu pa sovranožijo Rusijo s Stalinom vred. Ali kljub vsemu temu se vti svet naprej. Narava se ne ozira na želje in sovraštva in pohlepnost človeka po bogastvu in moči. Naravoslovci nam pove, da čebele enostavno vržejo trota iz panja, ker samo žre in ne doprinese cvetnega prahu. Tudi v bibliji stoji zapisano: "Kdor ne dela, naj ne je..." Tudi Kristus je "šuntal" narod

proti farizejem in pismarjem in izganjal menjevalce denarja iz templja. To znači, da je bil on velik "bum" in—revolucionar.

Kaj pomaga vse prizadevanje za izvolitev delavskih in farmerskih kandidatov—socialnih demokratov—in kongres in državne zbornice, ako pa je delavstvo omamljeno in pričakuje rešitve le od svoje lokalne unije. Je vse zastoj, vsako prizadevanje v tej smeri in bomo čakali še tisoč let. George Gornik.

Kako je iskal delo

Monroe, Mich.—Tu bom povedal, kako sem meseca junija leta 1936 iskal delo v Buttu, Montana. Novinec mora tam najprej dobiti tako zvano "Rustling Card", s katero potem išče delo. Ker takrat nisem o tem vedel nič, sem šel k rudniku in vprašal za delo.

"Kje imaš Rustling Card?" me vpraša. Kakšno karto? Meni ni nič znano, ker sem pred par dnevi dospel v to mesto. O tako? Nato mi napiše na kos papirja naslov urada, kjer se dobi "Rustling Card" in mi pravi, naj grem v mesto na ta naslov, kjer bom dobil zahtevano karto.

Nemudoma se podam v mesto in v urad. Tam oddam tisti papir, nakar dobim malo polo, da jo izpolnim. Napišem moje ime, priimek, starost, velikost in teko in oddam tisto polo nazaj. Nato me vpraša, če sem rudar in kje sem delal. Povem mu, da v stebrih rudnikih, toda nisem opravljal rudarskega dela, to je delal s stroji in razstreljeval rudo.

"Potem nisi rudar in ti ne dam rustling karte. Mi potrebujemo in uposlujemo samo izkušene rudarje."

Odšel sem z dolgim nosom. Že grem do busne postaje z namenom, da odpotujem dalje proti Idaho, toda mimogrede se na cesti sestane s nekim rudarjem, s katerim se pričneva pogovarjati. Povem mu, kako je z menoj in da mislim odpotovati. "Ej, človek, nič zato, če ti uradnik ni hotel dati karte. Poslušaj mene. Jutri je še en dan in pojdi spet v pisarno in vprašaj za karto. Ko te bo vprašal, koliko imaš izkušenj pri rudarskem delu, mu reci, da deset let."

In tako je bilo. Ko pridem drugi dan v pisarno, se pri oknu pojavi isti uradnik kot prej dan. Hitro se okrene, gre nazaj in se nekje skrije. Takoj pride drugi uradnik, ki me vpraša, kaj želim. "Rustling karto hočem, da grem delo iskati."—Koliko izkušenj imaš v rudarstvu? (Dolje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 20. avgusta 1920)

Domače vesti. Med žrtvami eksplozije v Kemmererju sta tudi dva Slovenci.

Delavske vesti. Lewis je prečel stavko rudarjev na antarcitu s kompromisom.

Inozemstvo. Stresemann je na čelu nove nemške vlade. Ikalne stavke in revolte se nadaljujejo.—Stefan Radić je pobegnil iz Hrvaške v Rusijo.

Sovjetska Rusija. Sovjeti so prišli v oster konflikt z Boljševiki.

Prisr iz Sicilije. Ameriški vojak Salvatore Di Marco se je prvič po dolgih letih znašel na svojem rojstnem domu v obsestu svoje sestre in staršev, ko so ameriške armade prodirle do mesta Mezzojuso.

Težave med Srbi in Hrvati

Svetovno znani francoski politični kritik Andre Geraud, ki se podpisuje Pertinax in kateri se od padea Francije nahaja v New Yorku, je pred dnevi v ameriškem tisku orisal konflikt med Srbi in Hrvati v uradnih krogih jugoslovanske vlade v Londonu in nekatere vzroke tega konflikta.

Spor med srbskimi in hrvaškimi člani prejšnje jugoslovanske vlade v Londonu je veliko večji in resnejši, kakor pa je znano javnosti. To je vzrok—kakor piše Pertinax—da je kralj Peter enostavno "odslovil" prejšnjo vladu in si je dal sestaviti novo, nepolitično, v kateri ne bo prepirla, kajti v njej so—razen enega Slovence—sami Srbi, ki se menda dobro razumejo med seboj.

Koliko Pertinax pozna notranje probleme Jugoslavije, ne vemo, a zdi se, da je dobro poučen o njih. Glavna sporna kost med Srbi in Hrvati je—meja med Srbijo in Hrvaško v federativni državi. Hrvati v prejšnji vladi so zahtevali od Srbov garancijo, da bo avtonomna hrvaška država v novi jugoslovanski federaciji obsegala vso historično Hrvaško. To garancijo so hoteli imeti, predno vlada odide iz Londona v Kairo, ampak Srbi nočejo ničesar slišati o tej garanciji, temveč pravijo, naj se vprašanje mej uredi kasneje, ko bo Jugoslavija očistena sovražnika in ko bo "ljudstvo govorelo."

Kako velika pa je historična Hrvaška? Po izjavah hrvaških državnikov v Londonu obsega historična Hrvaška vse kraje, ki so bili vključeni v njenih mejah v Astro-Ogrski in poleg tega še Bosno. "Historična" Hrvaška ni samo etniška Hrvaška, to je kraji, ki so naseljeni s čistimi Hrvati, pač pa vključuje tudi dva milijona in 400 tisoč Srbov po trditvah srbskih državnikov.

Na podlagi kompromisa iz leta 1939, ko je Hrvaška postala avtonomna, ni dr. Maček, hrvaški voditelj, zahteval "historičnih" mej, kljub temu je v Hrvaški ostalo okrog 1,400,000 Srbov. Danes zahtevajo Hrvati pokrajine, zlasti Bosno, v katerih je nadaljnji milijon Srbov. Srbi pa nočejo ničesar slišati o "historičnih" mejah in pravijo, da bodo—"kadar pride čas"—zahtevali zase tudi one srbske kraje, ki so bili vključeni v Hrvaško na podlagi kompromisa leta 1939.

Dalje pravijo Srbi, da so Paveličevi fašisti v zadnjih dveh letih poklali več stotisoč Srbov (številu sega do 300,000) v onih krajih, ki zdajnja štiri leti spadajo v avtonomno Hrvaško, dočim so druge stotisoče Srbov "pohrvatili" s tem, da so jih s silo prekrstili za katolike. Koliko je na tem resnice—nekaj gotovo je—ni mogoče vedeti danes; dognano bo šele po vojni.

To so težke stvari. Dolga kriza jugoslovanske vlade v Londonu je pokazala, da Srbi in Hrvati ne bodo nikdar mogli sami rešiti tega spora glede "historičnih" mej in vseh krivic, ki so bile prizadjane Srbom s strani Paveličevih fašistov pod nemško-italijansko okupacijo Jugoslavije. Spor bo moral biti predložen bodoči zavezniški organizaciji v rešitev.

Angleška vlada je dolgo časa pritiskala na sporne srbske in hrvaške stranke, naj se sporazumejo na kakšen način, a vse zaman; naposled je bilo tudi Angležem dovolj tega in informirali so kralja Petra, naj odvede svojo vladu v Egipt. Vlada se je uprla temu, oziroma so se uprli Hrvati, ki so hoteli, da jim morajo Srbi zajamčiti "historične" meje bodoče Hrvaške, predno vsi skupaj zapuste London. To je bilo tudi Petru preveč in odslovil je prepričajočo se vladu in dal si je organizirati novo, v kateri ni Hrvatov.

Iz tega je jasno, da je federativna Jugoslavija še daleč od uresničenja—kajti srbski in hrvaški voditelji stare šole—nacionalistični do mozga—se ne bodo nikdar zedinili. Po našem mnenju je velik nesmisel od Hrvatov zahtevati dva milijona Srbov, ali kolikor jih je, za svojo avtonomno državo, na drugi strani so pa tam kraji, v katerih žive Srbi in Hrvati pomešani in med njimi ni nobene razlike, razen v veri: Srbi so pravoslavni in Hrvati katoliki. To je edina razlika. In to naj bo v dvajsetem stoletju vzrok za razdor!

Zdi se nam, da bi ljudstvo samo tamkaj najbolje in najhitreje rešilo ta spor na demokratični način s plebiscitom, ki bi se moral vsiliti pod zunanjim in nevtralnim nadzorstvom. Prepričevali bi tujni zaradi "historičnih" mej je danes absurd—danes, ko sta Hrvaška in Srbija pod železno peto tiranov, ki bi najraje zatrli vse Srbe in Hrvate, kakor tudi Slovence.

Nobenega dvoma ni več, da je jugoslovanskim narodom potrebna federacija, pa naj ta federacija obsega bivšo Jugoslavijo ali ves balkanski polotok. Drugače ne bo tam miru niti pravega gospodarskega razvoja in napredka. Želja ameriških Jugoslovancev je, da je jugoslovanska ali balkanska federacija demokratična, zato pa bi se ta federacija najbolje počutila in najbolj bi napredovala, če bi bila republika.

Pet dinastij, ki so šle na Balkanu, je velika cokla za demokracijo in napredek tamošnjih ljudstev; te dinastije so tudi večni izvor sporov in intrig med posameznimi narodi, obenem pa so simbol neprestanega ekonomskega zatiranja in socialnega degradiranja najbolskega sloja v sleherni državi. Monarhi vseh teh držav in državci so v preteklosti imeli svoje interese v Berlinu, Rimu, Parizu in Londonu—njihovi podaniki so jim pa bili njihova zadnja briga.

Federativna in demokratična republika združenih narodov Balkana bi bila najboljša rešitev za vse prizadete po tej vojni.

Te republike jim pa ne bodo dali Združeni narodi—dati si jo morajo balkanski narodi sami, ki morajo imeti eno samo priložnost: svobodo ljudskega odločevanja.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

ODMEV V LONDONSKEM JAVNEM MNENJU

New York, 16. avg. (JIC).—Ravnateljstvo za informativno službo pri predsedništvu ministrskega sveta v Londonu nam brojavno sporoča naslednje:

"Angleško časopisje poroča dne 13. avgusta, da je angleški minister za zunanje zadeve Anthony Eden sprejel dne 12. t. m. novega predsednika jugoslovanske vlade Božidara Purića."

Londonški Times poroča v zvezi s tem:

"G. Eden se je včeraj razgovarjal z novim predsednikom jugoslovanske vlade Božidarom Purićem in mu sporočil svoje tople želje o priliki prevzema te težke naloge."

Ista številka londonskega

Timesa objavlja tudi nekatere izvlečke iz govora, katerega je g. Purić preko radia naslovil narodom Jugoslavije.

Manchester Guardian, ki prinaša vest o razgovoru Purića z Edenom, piše:

"Kot novi načelnik jugoslovanske vlade ima Purić pred seboj jako težko nalogo. On, kakor tudi večina njegovih tovarišev v tej tretji jugoslovanski vladi, sestavljeni v teku zadnjih treh mesecev, je mnogo bolj uradnik kot politik. Njegova vlada ima v tej deželi mnogo simpatij in zaslonbe; minister za zunanje zadeve Eden mu je osebno izrazil svoje najboljše želje."

Ta list pravi tudi, da bodo kralj Peter in člani jugoslovanske vlade kmalu odšli v Kairo.

sem delal z nekim Fineem, ki me je takoj naučil, kako je treba vrtati rudo z "buzzie". En teden sva kopala skupaj, potem pa je pustil delo. Drugi teden sem dobil za partnerja človeka, ki je bil istotako zelen glede rudarstva kot jaz, toda delo je šlo naprej.

Pa sem vrtal in streljal rudo v tistem prostoru osem mesecev, dokler ga nisva izgotovila. Nato sem postal rudar in pol brez diplome. Dobil sem drugi, tretji in četrti prostor in vse izgotovili—vso rudo poslal v strelilnik. Nobene sitnosti nisem imel glede rudarstva.

Potem sem dobil drugo delo. V rudniku sem postavil in popravil razne stroje in sesalce. Končno sem postal najboljši izurjen rudar v rudniku Belmontu. Na stotine raznih del sem opravil in bil zelo vesel in me je takoj povabil na svoj dom na kosilo. Re je poročil vdovo mrs. Zabukovec, ki je prej živela v Duluthu. John Otrín je napravil kar natiroma. Prišel je v Duluth in se poročil. Njegove sedanje žene ni torej ni bilo treba predstavljati. In tako smo se o marsičem pogovarjali v družbi njegove žene, bivše Duluthanke.

Matija Pogorelec.

znancev, ki jim postržem, ako mi je le mogoče. Posebno sva poznana z nekim Indijancem, s katerim imava razne pogovore, prav tako tudi z nekim Angležem, ki je prišel iz Londona, kjer je bil rojen, tukaj pa je zbolel. Ko ozdravi, bo šel kmalu nazaj, če bo mogoče. Obljubil mi je, da mi bo pisal iz Anglije.

O mojih obiskih na Elyju bom pisal drugič. Za zdaj omenim le toliko, da sem prestrašil dobro znanega in aktivnega Slovenca Johna Otrína. Ko sem ga lansko leto tam srečal na kolodvoru, mi je povedal, da je vdovec, ker mu je žena umrla. Sedaj sem ga pa jaz iznenadil, ko mu pravim, da mi dolguje več sto dolarjev. Nekako začuden me je pogledal, toda ko mu pojasnim, da sem mu pomagal pri snubitvi, je bil zelo vesel in me je takoj povabil na svoj dom na kosilo. Re je poročil vdovo mrs. Zabukovec, ki je prej živela v Duluthu. John Otrín je napravil kar natiroma. Prišel je v Duluth in se poročil. Njegove sedanje žene ni torej ni bilo treba predstavljati. In tako smo se o marsičem pogovarjali v družbi njegove žene, bivše Duluthanke.

Matija Pogorelec.

Trpljenje matere

Dillonvale, O.—Zelo rada berem dopise in tudi jaz bi bila že kaj napisala, toda nisem dosti študirana. Vseeno bom malo napisala o mojem življenju, kot pišejo tudi druge matere, kaj so doživeli. Ker se ne morem pogovoriti, pa preberem in takoj mi je boljše pri srcu, ko vidim, da tudi druge matere trpijo in žalujejo in da v tem nisem sama.

Jaz sem tudi izredila devet otrok, dve hčeri in sedem sinov, tako da nas je bilo enajst v družini. Potem se je pa začela manjšati. Najprej mi je umrl mož pred desetimi leti, potem se je ena hčerka tako opekla, da je umrla čez en mesec v bolnišnici in nato še njen mož. Potem mi je sina ubilo v majni. Dne 6. oktobra bo dve leti, ko je šel zdrav na delo, toda domov se ni več vrnil. On je vozil motor, pa je prišlo do nesreče in bil je na mestu mrtve. Kaj mislite, kakšno žalost mora pretrpeti mati.

Zdaj pa imam tri sinove pri vojakih. Eden je v Islandiji, drugi v državi Washington, tretji pa v Floridi. Trije sinovi so poročeni, najmlajši, star 18 let, pa je bil že tudi na naboru, toda ni bil potrjen radi srčne napake. Bila sem vesela, ker sem mislila, da bo doma, da ne bom sama. Toda zdaj me ta še najbolj skrbi, ker mu ne morem pisati. On namreč igra kitaro. Imel je priliko za igranje pri godbi, ki potuje križem dežele in tako mu nisem mogla ubraniti. Sicer mu tudi nisem dosti branila, ker dobro zasluži in nima težkega dela. Nedavno je bila njegova godba tukaj dvakrat in sem ga videla.

Imam svoj dom in tudi precej zemlje. Toda kaj mi koristi, ker ni nikogar, da bi jo obdelaval. Imam sicer lep vrt in vsega dovolj, to je vse zelenjave in sočivja. Doma sem od Trške gore pri Novem mestu in moje deklečko ime je bilo Mary Rifelj. Rodila sem se v Zdinji vasi in od tam je bil doma tudi moj mož.

Težko sem se pripravila k temu pisanju, toda ker imam dosti prijateljev vseh povsod, boste sedaj vsaj malo vedele, kaj je z menoj in kako se mi godi. Prosim vse matere, ki imate sinove v vojni, potpite z menoj vred. Morebiti ne bo dolgo, ko nas bodo zopet objeli naši sinovi in ostali med nami.

Mary Janc.

Dijaški nemiri na Madžarskem

Carigrad, 9. avg. (AP).—Preteklo soboto so izbruhnile v Budimpešti demonstracije, radi katerih so bili ministri poklicani na izredno sejo. Poročilo trdi, da je del ministrskega sveta z ministrom financ na čelu zahteval, da nastopi vlada proti dijaškom z največjo strogostjo, do čim je druga skupina predlagala, naj vlada odstopi.

Po teh vestih je moral predsednik Nicholas von Kallay poseči vmes, ker se je razgovor spremenil v prepir; Kallay je pozneje o stvari poročal regentu Horthyju.

Nova jugoslovanska vlada

Nagovor predsednika vlade ljudstvu v Jugoslaviji

New York, 16. avg. (JIC).—Predsednik nove jugoslovanske vlade v Londonu Božidar Purić je naslovil ljudstvu v Jugoslaviji dne 13. t. m. preko londonskega radia naslednji govor:

"Jugoslavlani!

Radi brzega razvoja mednarodnih dogodkov in ker se pripravljamo na reševanje problemov, katerih ni mogoče odlagati, ter valed demisijske zadnjega ministrskega sveta, katero so povzročila stalna nesporazumjenja med člani vlade, ki ni mogla nadaljevati svojih poslov, mi je kralj Peter II. blagohotno poveril nalogo, da sestavim novo vlado za izvrševanje tekočih poslov.

Naloga nove vlade je naslednja:

S skupnim in podvojenim naporom armade ter narodov v domovini in v inozemstvu bo vlada s prijateljsko podporo naših zaveznikov storila vse, kar bo v njenih močeh, da doseže čim prej zmagoviti zaključek vojne in osvoboditev naše zasužnjene domovine.

Vlada bo že zdaj ukrenila vse, kar bo mogoče za gospodarsko obnovitev države in za dobavo najpotrebnejše prehrane za prebivalstvo po osvoboditvi.

Vlada se bo posvečala le tekočim poslom in je začasna—vodila bo upravo do prihoda v domovino in se ne bo lotila vprašanj notranje politike, ki so po prejšnjih izjavah kralja neoporečno pravica narodov v domovini, ki bodo ta vprašanja sami razrešili ter v soglasju z našim demokratičnim vladarjem o njih odločili.

Jugoslavlani!

Dan vstajenja prihaja. Bodite slohni! Zedinite se in se pripravljajte z ono uporno vztrajnostjo, ki je bila vaša načelna poteza skozi stoletja, na dan osvoboditve. Ne dovoljate niti za trenotek, da prodero dvom v vašo srca in v vašo zavest—dvom o vaši bodočnosti, o vaši veličini in o vaši skupnosti, ki je največjega pomena za nas, za naše zaveznike in za naš bodoči mir in blagostanje. Ostanite, kakor do zdaj, in zdaj še bolj kot

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-58 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

izvršni odbor

VINCENT CAINKAR, gl. predsednik	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
WILLIAM RUS, pomoč. taj.	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blaginjski	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd.	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRIHOVNIK, direkt. mlad. odd.	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki

MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik	Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik	3387 W. 63th St., Cleveland, Ohio

Districtni podpredsedniki

JOS. CULKAR, prvo okrožje	417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje	R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje	7925 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje	3079 Randall St., St. Louis, Mo.
URSULA AMBROZICH, peto okrožje	418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šesto okrožje	823 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odbor

MATH PETROVICH, predsednik	253 E. 151st St., Cleveland, Ohio
VINCENT CAINKAR	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL	2667 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN	1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
DONALD J. LOTRICH	1937 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUDOLPH LISCH	700 E. 260th St., Cleveland, O.

Porotni odbor

ANTON SHULAR, predsednik	Box 27, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH	213 Tener St., Luserna, Pa.
FRANK BARBIC	10611 Muskoka Ave., Cleveland 18, Ohio
ANDREW VIDRICH	704 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK	772 E. 183th Street, Cleveland, Ohio

Nadzorni odbor

FRANK ZAITZ, predsednik	2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MILAN MEDVESEK	15013 Prospect Ave., Cleveland 16, Ohio
ANDREW GRUM	17121 Snowden, Detroit, Mich.
JOHN OLIP	221 So. Prospect Ave., Cleveland 11, Ill.
FRED MALGAI	25 Westclox Ave., Peru, Ill.

Glavni odzvalci

DR. JOHN J. ZAVERENIK	2919 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.
-----------------------	-------------------------------------

kaj koli prej, vredni vaših očetov in grobov, s katerimi smo posejali vso širino naše zemlje v boju za svobodo in edinstvo.

Po zaslugi vaše borbe v preteklosti in borbe, ki se nadaljuje, borbe, katero občuduje ves svet, ter zaradi vaših neumornih in velikih naporov v zaveznikih vrstah ter vašega mladenega kralja, morete biti prepričani, da nam je naša bodočnost zagotovljena.

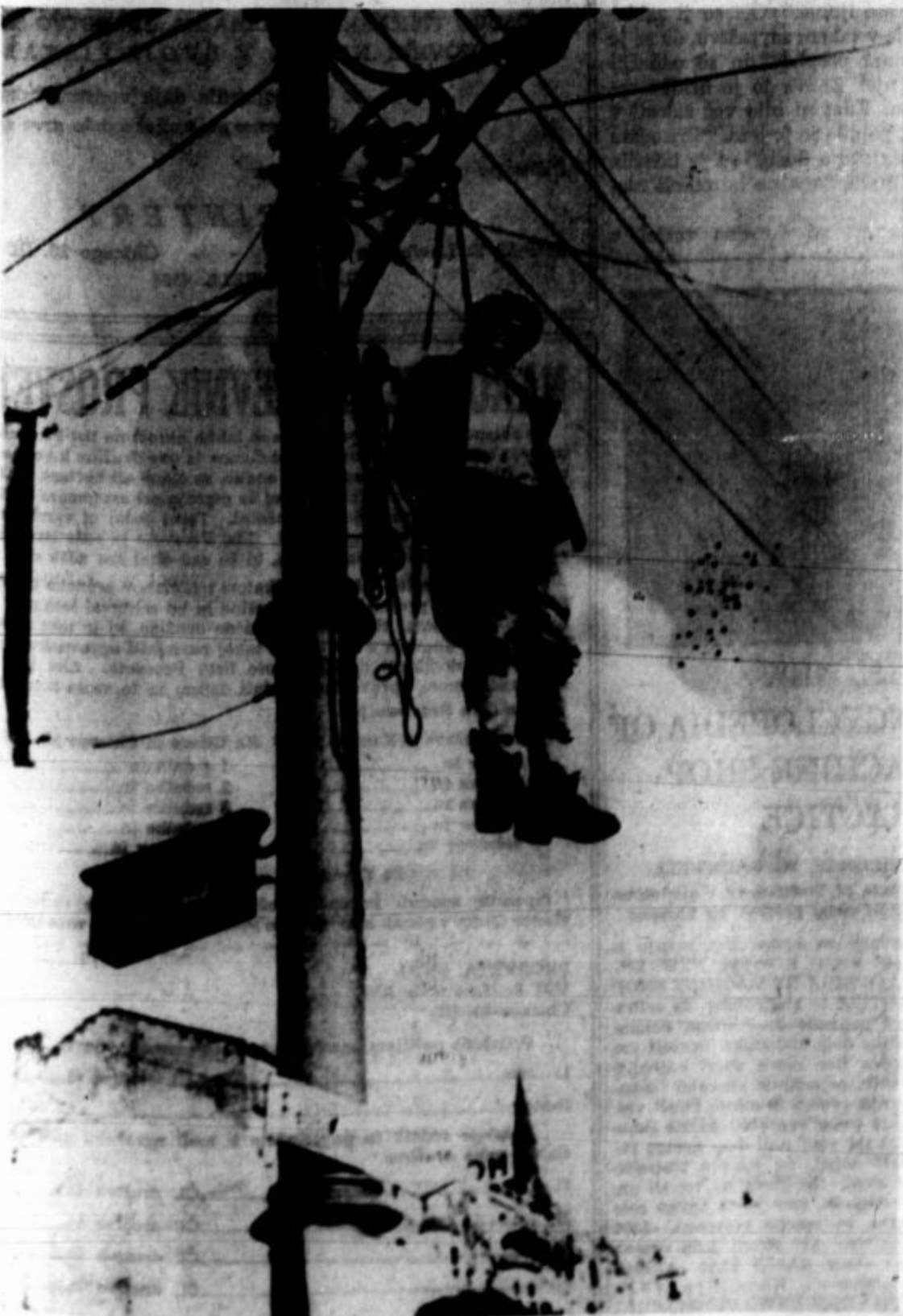
Jugoslavlani, v vseh predelih naše velike domovine, z vero v Boga, samozvestno in z zaupanjem v naše zaveznike pripravljajte se in zedinite se za oni veliki dan, ko bomo enkrat za vselej pregnali iz naše mučniške dežele naše starodavne sovražnike in njihove pomagače, ko bomo osvobodili tudi one brate, ki so ostali še izven naših meja."

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Kupite Trinerjevo grenko vino in vojne zadolžnice!

Dobra prebava pomeni dobro zdravje. Kupiti vojne zadolžnice pomeni zmago. Torej kupite Trinerjevo grenko vino z Vitaminom B-1 in rabite ga kot je predpisano na steklenici. Ono vam očisti čreva, odpravi zaprtico, slab apetit in nemirno spanje. Vsak lekarnar ga ima na prodaj, ampak če ga ne morete dobiti v vaši sosediščini, tedaj pošljite \$1.25 ali \$6.50 na Jos. Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., in dobili boste 1 ali 6 steklenic Trinerjevega grenkega vina z Vitaminom B-1 polnino pristo. (Adv.)

Eksekucija v Beogradu, v ulici Miloša Velikega, pod tiransko "vlado" kvizinga generala Nedića. Slika je bila iztiskotapljena iz Beograda in objavil jo je Office of War Information, Washington, D.C.

Pravilni in ne pravilni odgovori lastnikom ELEKTRIČNIH ROSTERJEV

IZJAVA—Meso mora ostati v hladilnici dokler ga ne denete v peč.

☐ Pravilno ☐ Ne pravilno

Gornja izjava ni pravilna. Meso se mora vžeti iz hladilnice, 2 ali 3 ure preden se ga dene peč.

IZJAVA—Meso se mora opeči 30 do 45 minut.

☐ Pravilno ☐ Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Ko se meso nekoliko opeče, znižajte temperaturo, (kot to priporočajo navodila za pečenje mesa).

IZJAVA—Zelenjava se mora kuhati v veliki vodi.

☐ Pravilno ☐ Ne pravilno

Gornja izjava je nepravilna. Zelenjavo se mora kuhati v zmanjšani vodi mogoče 1/4 do 1/2 skodelice tople vode.

IZJAVA—Popoln obed—meso, krompir, zelenjava in prikuhe—se lahko skuha v električnem rosterju ob enim.

☐ Pravilno ☐ Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Taka električna posoda se navadno imenuje 4 v enem loncu.

IZJAVA—Električni "roster" je udeben za partijske obede vojakom.

☐ Pravilno ☐ Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Kakor koli vrste omako se lahko napravi in koliko hoče na dnu "rosterja". Poskusite enkrat.

IZJAVA—Električni "roster" je idealen za zakuhanje sadja ali druge zelenjave.

☐ Pravilno ☐ Ne pravilno

Gornja izjava je pravilna. Vi lahko rabite na način gorke vode, ali pa štedilniško peč za zakuhanje sadja in paradižnikov.

Elektrika se potrebuje v vojni—ne zanemarjajte je!

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

VICTORY HOME CENTERS

SOSIESKA

ANTON INGOLIČ

(Se nadaljuje.)

"Štirideset tisoč! Ali si znovala! Od kod pa jih naj vzameva? Za gozd dvajset, tebi štirideset! Komu še kaj? Saj bova prišla na nič! Ljuba moja, boš pa morala počakati, da mi bo do začeli čvesti furji po njivah!"

"Ne bodi no smešna, že ob prevzemu si vedela, koliko mi gre, pa bi shranjevala!" je Veronika nadaljevala ostreje.

"Zdaj mi bo še očitala, da zapravljam?" se je Liza že dila. "Kaj te briga, kam dajem denar! Vdare v hišo, ne da bi koga vprašala, stika po svinjaki, potem pa še zahteva štirideset jurjev!"

"Koga bi vprašala? Kako to misliš?" je planila Veronika.

"Kako? Hiša je moja in ti nimaš kaj tu iskati! Poberi se, od kod si prišla!" je zavpila Liza in ji pokazala vrata.

Veroniki je zavrela kri, vendar je s stisnjenimi ustnicami še dovolj mirno spregovorila: "Dokler živijo oče, imam pravico, prihajati k njim!"

"Tega nimajo zapisanega!" je vsekala Liza. "Pač pa je zapisano, da mi moraš izplačati štirideset tisoč; dokler mi jih ne daš, je del te hiše moj. Razumeš!"

Tudi Veronika je izgubljala oblast nad seboj. "Pri priči mi zgini!" je zavrečala Liza in odprla vrata na stežaj.

Veronika je obstala kakor okamenela in si ni vedela kaj.

Tedaj je Joka vendarle dvignilo.

"Pusti jo, Liza! Kar sva ji dolžna, ji morava dati!"

"Kdo pa je tebe kaj vprašal?" je Liza vrgla njemu in spet pokazala na odprta vrata. "Spravi se, paica spojana!"

"Tu imam toliko besede kakor ti!" se je Jok postavil. "Veroniki bova izplačala, kar ji gre. Saj bi ji je bila, če bi ti ne zapravljala!"

Komaj je izgovoril zadnjo besedo, se je Liza zakadila vanj.

"Ti mi boš kaj očitati! Ti, ti!" je vpila, ga klobutala in suvala.

"Pusti ga!" ga je branila Veronika in jo skušala potegniti stran; a Liza je bila urnejša, pograbila je metlo in udarila po Veroniki.

"Poberi se! Pa še ti, krevlja, in še starega odvečita s seboj!"

Veronika se je opotekla v vežo.

V tem se je pojavil na pragu Koren. Senca mu je legla na oči, ko je spoznal, kaj se dogaja. Prijel je Veroniko za roko in jo odvedel v svojo sobo.

"Pojd sem, pred to pošastjo človek ni varen!"

Dolgo sta sedela molče. Veronika se je tresla po vsem životu.

"Umiri se, Veronika, škodovalo bi ti," ji je prigovarjal po očetovski. "Vidiš, takšna je, kadar se ga nalez. Kadar je trezna, pa sedi kje v kotu in se za nič ne briga. Hudo je pri nas, hudo. Nima srca za nikogar. Ko bi bila malo gledala na Miciko, bi revica ne bila umrla; še njen lastni otrok ji bo zgnil!"

"Uboga Micika!" je vzdihnila Veronika.

Pred mesecem je umrla. Veronika je zvedela za njeno smrt, ko je bila že pokopana. Težko ji je bilo, kakor bi bila izgubila svojega otroka.

"In Tomaž?" je vprašala v upanju, da bi našla na domu vsaj še enega človeka poleg očeta. "Ta ni nič boljši, vsega ga je zmešala ta ženska, ki se ne boji ne Boga ne hudiča."

Koren ni mogel molčati kakor takrat v Lukovcih. Čutil je, da mu je od vsega ostala le

še Veronika. Vse drugo je zgubil, povsod drugod so ga potisnili v kot. Povedal ji je, da je še slabše, kakor je bilo. Samo še dve kravi stojita v hlevu, v trgovini pa raste dolg, celo pri Skledarju jemlje na kredo. Jesti mu nosi Jokec v hiško, včasih bi kar pozabili nanj, če bi ne bilo njega. Dote še tudi ni prinesla in je najbrž nikoli ne bo. Narobe, domov vozi to ono. Sploh se samo vozi. Nobena božja pot, nobena veselica ne mine brez nje.

Lani za bikošiti je bila v domačem kraju petim za botro in je razmetavala denar kakor grofica. Tedaj je šla prva krava. Letos pa ima v Ravnah šest birmancev. Samo bahala bi se. Na furež je povabila pol vasi, samo da bi jo ljudje hvalili. Za delo pa se ne briga. Ko je največja sila, se napije in obleži doma ali tudi kar na polju. Dekla, ki si jo je dobila iz domačega kraja, tudi ni nič prida. Jok vidi, da ni prav, a si ne upa ziniti. Je pač Jok. Ta ženska je poguba za vso hišo!

"Proklet naj bo dan, ko je prestopila naš prag!" je končal svojo žalostno povest.

Medtem je Liza zunaj jaskala, vpila nad Jokom in še nekajkrat ponovila, da ne bo dala nobenega denarja.

"Ne bo druge pomoči, kakor da jo daš advokatu! Naj gre grunt, saj ga nista vredna!" je dejal Koren, ko se je Veronika poslavljala.

Z zadržanim gnevom je zapuščala domačo hišo. Nekoliko niže na vasi ji je prišel naproti Pišorn.

Kot po žerjavici je šla mimo njega. On pa je stopal počasi in samozavestno; ko je bil tik nje, se ji je odkril in jo pozdravil zbadljivo: "Bog daj, kovačica!"

Veronika je hušnila mimo. Šele pri Tonču se je umirila.

Pišorn pa je nadaljeval pot še samozavestneje. Vendar je tudi njega stisnilo nekje v grlu in ga ovinko se je moral ozreti. Toda Veronike ni bilo vič videti. Zato je uprl pogled v Korenovo hišo. Ta je še vedno stala tam in ga bodla v oči. Že leto dni ga bode, že leto dni mu je na poti. Tudi njej je napovedal maščevanje. Koren si bode zapomnil, kdaj so speljali Pišorna na led!

Veseli se je prve zmage nad Korenom; na skrivaj si je mel roke, ker je spravil Lizo in Joka, ki sta tako že slabo vozila, z gozdom v veliko stisko, in sanjal je o tistem času, ko bo Korenov grunt padel pred njim na kolena. No, potem se bo on smejal vsem Korenom, predvsem še Veroniki, kovačici tam konec vasi!

Se enkrat se je ozrl na hišo in se ji zlobno nasmehnil, nato je krenil domov.

Na mizi ga je presenetilo pismo iz Beograda: zahtevali so listino, s katero so nune podarile zemljo ravenstvom kmetom; če ni več te darilne listine, pa kakšne druge papirje, ki se nanašajo na soseskino zemljo in na pravice, ki jih imajo siromaki na njej.

A Pišorn se je kmalu ovedel. Malomarno je vrge pismo na omaro in zamahnil z roko. Papirjev ni bilo nikakršnih, smeh in njegovi in tam doli v Beogradu se lahko obrišejo z njimi.

Spil je nato dva kozarčka slivovke in pozabil na pismo. Smeha in njegovo rovarjenje. Toda na Veroniko ni mogel pozabiti.

Ko se je dobra dva tedna pozneje vračal v mraku s polja, ga je na poti dohitela Liza in nagovorila:

"Nekaj bi te rada vprašala!"

Pišorn se je ustavil:

"No?"

(Dalje prihodnjič)

YANKS LOOK OVER JAP SOUVENIRS

SMILING AMERICAN SOLDIERS sit around their machine gun somewhere in New Guinea and glance over some photo souvenirs captured from the Japs in that area. The Yanks have found that almost every Nipponese soldier carries pictures of Japanese girls in his kit. Incidentally, the ladies are generally devoid of raimen.

usta, vsa hiša bi se napolnila z njenim krikom. Stal je na mestu brez moči, gledal v njen spremenjeni obraz in čakal. Oba sta molčala.

Nenadoma se je Irma zdrznila. Stopila je čez prag, zaprla vrata in se naslonila nanje. Lenart se je umaknil za dva koraka. Upognjene glave in nagubanega čela se je naslonil ob steno. Sklenil je v hipu, da ne poreče besede, razen v skrajni sili.

Tako sta se znova zrla oba, oba molčala.

Morda je trajalo to samo nekaj minut. Lenartu so se te minute zdele dolga večnost. Že se je hotel prestopiti, odpreti usta, a je kot otrpel ostal na mestu. Nenadoma je spregovorila Irma, kakor da nadaljuje pogovor:

"Tako torej? Zakaj mi nisi tega sam povedal?"

Slutila je, da se zadnje čase godi z Lenartom nekaj neznanega, a tega sebi ni verjela. Bolalo jo je in jezilo, da so to drugi prej izvedeli kot ona in je slišala iz njegovih ust svoje drugo veliko ponižanje v življenju. Lenart je molčal.

"Nikoli ne boš srečen!" je dvignila obrvi in stisnila ustnice.

To zlovesče prerokovanje je Lenarta strahovito zadelo. Sanjaril je o sreči, o ničemer drugem nego o sreči skupnega življenja s Cilko, a tu se najde ženska, ki mu hladno, s sovraštvom v očeh, s stisnjenimi ustnicami reče, da ne bo srečen, kakor da ima ona njegovo usodo v svojih rokah.

"Ti tega ne moreš vedeti, ne o tem odločevati."

"Preklela te bom," je siknila in stopila za korak od vrat.

"Kletev ne seže do Boga..."

"Če ni upravičena," ga je prekinila. "A moja kletev je upravičena stokrat, tisočkrat..."

"Do tedaj se mu je ona zdelala, kakor bi bila naslikana na temno ozadje, v tistem hipu pa je dobil njen obraz plastične oblike. Hotela je Lenarta sovražiti, uničiti s pogledi, a se je nenadoma nekaj prevrglo v nji. Poteze njenega obraza so trepetale v žalosti.

"Čemu si mi to storil!" se je tožeče izvil iz nje. "Ali te nisem dovolj ljubila? Vsako noč, ko sem se prebujala iz spanja, si bil prva moja misel le ti. Tudi ti si mi nekoč dejal, da sem tvoja..."

Zakaj si mi lagal? Kaj sem ti storila, da si me zavrgel in si izvil drugo? Mari je ona v resnici boljše kakor jaz? Če bi se ne bila mogla poročiti, bi se bila vsaj za vedno ljubila, se nikdar več ne ločila..."

Trepetala je po vsem telesu. Krčevito in globoko je zaplakala. In kakor da se sramuje solz, ki se jih ni mogla ubraniti, je planila k postelji in legla s polovico telesa nanjo in zakrila obraz z rokama. Skozi solze, skozi hlipanje je bilo slišati pretirane besede: "Nočem, ne morem živeti brez tebe... Ne ona, le jaz sem te ljubila..."

Tega se boš zavedel... ko bo že prepozno... Ne bom več živela, ne bom več..."

Lenart je stal ob steni še vedno trd, molčec, v hipu se je v njem nekaj zganilo. Ta ženska, ki plaka in na njegovi postelji objokuje svojo usodo, je bila nekaj njegova. Njeno telo je objemal in ga pritiskal nase. Zamislila se mu je. Odtrgal se je

z mesta, stopil do nje, tudi njemu je šlo na jok. Hotel ji je reči nekaj lepega, a mu je zamrla beseda, le božal jo je po lasih.

Ko je Irma čutila to božanje, ki jo je spominjalo na srečne ure ljubezni, je hotel jok razgnati njene prsi. "O... ne bom živela niti minute več... Niti ene noči več..."

"Tiho, tiho, tiho!" jo je prosil Lenart pritisnito. "Saj še ni vseh dni konec... Se bo že uredilo... Irma! Saj se mi smiliš..." Ni se zavedal, kaj govori. Zavedal se je, da jo mora na vsak način potolažiti, sicer se lahko zgodi nekaj strahotnega. Pod vtišom njegovih besed je potisnil njen plak, telo ji ni več trepetalo. Nenadoma se je dvignila, stala je pred Lenartom z upanjem v očeh, roke je naslonila na njegova ramena.

"Torej mi obljubiš, da ne boš poročil one... da bom vedno tvoja."

Irma je Lenartove besede napačno razumela. On je spoznal, da je njegove prazne besede ne bodo umirile, da mora žrtvovati več. Tega pa ni mogel storiti. Počasi, v bolečini se je izvil iz njega:

"Nemogoče mi je kaj takega obljubiti... Njo imam rad... Brez nje ne morem živeti..."

"Tudi mene imam rad. Še vedno me ljubiš." Oči so ji zabletele v takem sovraštvu, da se je Lenart preplasil in se oddaljil od nje. Znova jo je bridko zadelo. Zdaj ni bilo več žalosti v nji, polnila jo je jeza. "Prisegam ti na svojo dušo," se je udarila po prsih, "ona ne bo nikoli tvoja!"

Lenart ni do dna verjel v

THE NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE

GEORGE W. BARNWELL
Institute of Technology in angleščini
Spisal znani profesor: na Stevens

Podlaga za mehanično znanje si morete dobiti s knjigo NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE (v angleščini). Ta velika knjiga popisuje in v slikah pokaže temeljna dela mehanike. Razloži vse natančno, kar mora znati najboljši mehanik; pojasnjuje uporabo vsakega stroja, orodja in meril. Pouči vas, kako je treba uporabiti načrte (blue prints) ter vam tudi daje mnogo računskih tabel, da morete popraviti svoje delo. Ne glede na to, ali ste lele početnik, vam bo ta knjiga zelo koristna in mnogo potrebna. 1000 slik in risb. 576 strani, trdo vezana knjiga stane SAMO \$1.99. Poštno plačamo mi. Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th ST. NEW YORK.—Zaloga ni velika. Naročite to vašo knjigo še danes.

možnost njenih besed, vendar so ga skelele ko udarci biča. Tudi njemu je zablistalo srce v očeh.

"Ti nimaš pravice odločati o mojem življenju! V dveh tednih bo poroka, četudi se ti pri isti priči končaš..."

(Dalje prihodnjič.)

Razni mali oglasi

DEKLE za šivanje *kožuhovine. Dobra plača. Vprašajte na 3645 W. 26th St.

DEKLETA! ZENE!

GLEJTE BODOČNOST!

Slavna 69 let stara Chikagška družba vam ponuja delo z DOBRO PLAČO na NUJNEM OBRAMBENEM in civilnem delu in to za STALNO, z dobro plačo tudi potem, ko bo ZMAGA dobljena.

NOBENE SKUŠENOSTI NI POTREBNO

Dobro delovno stanje—prilike za napredovanje—dnevno ali nočno delo (posebna plača za nočno delo)

CAS IN POL ZA NAD 40 URNO DELO V TEDNU

Lahko se pripeljete s Pulaski poulično karo, Diversey Avenue, ali Wrightwood busom.

Povabljeni ste, da nas obiščete vsak dan od ponedeljka do sobote od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer.

OLSON RUG CO.

(Dom krasnega Olson vodopada in Rock Garden vrta.)

2800 No. Pulaski Road (Crawford Ave.) at Diversey.

TISKARNA S.N.P.J.

sprejemna vna

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
... Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue - Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4994

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in priloženo dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine s ceni naročnin. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$2.00 za eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri asecmentu \$1.50 za tednik, se jim to priložilo k naročnin. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor nitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnštvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnštvu znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Druž. drlave in Kanado \$2.00	Za Člano in Chicago je \$1.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 3.00	2 tednika in 3.00
3 tednika in 2.00	3 tednika in 3.00
4 tednika in 1.50	4 tednika in 2.75
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50

Za Evropo je \$2.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloge pošljim naročnino na list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pošljite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Drlava _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

Gospodična Irma

Franco Bevk

8.

Lenart se je oddahnil, a ves dan do večera je mislil le na Irmo. Ni mogel verjeti, da je med njima vse končano z nezvestjo, z zaničujočimi klici in onemoglim pogledom, ki ga je iskal. Imel je neprestan občutek, da bo Irma zdaj zdaj stopila predenj, a je vendar upal, da se to ne bo zgodilo. Ko je hodil po sobi in hotel misliti na Cilko, mu je brez prestanka prihajala Irma v spomin; bila je taka, kot jo je videl tistega jutra, ko se je prebudila iz omotice.

Znova je potrkalo na vrata, to pot odločneje.

Lenart se je prestopil za korak, nato je obstal. Ni imel poguma, da bi stopil do vrat in jih odprl. "To je ona!" Ta misel ga je objela s tako silo, da se mu je zdelo; skozi vrata je videti obrise njenega telesa. Molčal je, še sopeti se ni upal. "Kdorkoli je, si bo mislil, da me ni doma in bo odšel." Ni pomislil, da je bilo slišati njegove korake, da sije luč skozi špranje vrat.

Tuja roka je zadela s konci prstov vrata, iskala je ključav-

nice. Tečaji so zaškripali. Lenartu se je zdelo, da se odpirajo vrata valijo z neznano težo nanj in ga hočejo podreti na tla. Na pragu je stala Irma. Bila je blede, s temnimi krogi okrog strmečih oči, brez klobuka; lase je nosila počesane na prečo, pokrivali so ji polovico čela. Z eno roko je tiščala na prsih temno ogrinjačo, druga je visela ob te-

lesu. Taka je stala na vratih v mračnem ozadju hodnika in gledala tako, kakor bi strmel iz gluhe praznine nekaj svetlega, izprašujočega in obsojajočega.

Lenart se je zavedel, da je v njenem obnašanju mnogo igre, bilo pa je morda tudi mnogo resnice. Planil bi bil, jo potisnil na hodnik, zaprl vrata... Toda tedaj bi bila ta ženska odprla

Skupina članic krojaške unije International Ladies Garment Workers v Union Cityju, N. J., ki se učijo prve pomoči.